

Έδρα JEAN MONNET
Δημοσιονομική Διακυβέρνηση της ΕΕ
και Έλεγχος

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΝΗΣΙΩΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΝΤΟΖΙΤΣ ΝΙΚΟΛΕΤΑ

ΕΔΡΑ JEAN MONNET «ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ»

ΚΑΤΟΧΟΣ ΕΔΡΑΣ : ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΚΙΑΔΑΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ - ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

2020

- Το παρόν κείμενο αποτελεί πακέτο σημειώσεων για τους φοιτητές του τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και όποιου άλλου ενδιαφερόμενου.
- Είναι προϊόν βιβλιογραφικής έρευνας της κ. **Νικολέτας Ντόζιτς**, σε συνεργασία με την Έδρα Jean Monnet «Δημοσιονομική Διακυβέρνηση της Ε.Ε. και Έλεγχος».

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Τα νησιά - όντας σε γενικές γραμμές μικρές γεωγραφικές/χωρικές ενότητες - αποτελούν για πολλούς τον «πιο αδύναμο κρίκο» στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα περισσότερα από αυτά εντάσσονται στην περιφέρεια της και δεν απολαμβάνουν με την ίδια ευκολία τις παροχές της ενιαίας εσωτερικής αγοράς όπως συμβαίνει με τα αστικά κέντρα, καθώς λόγω της γεωγραφικής τους θέσης είναι αποκομμένα από τις συναλλαγές και πολλές φορές, δεν επιτρέπεται καν η ανάπτυξη ενός καθεστώτος ελεύθερου ανταγωνισμού.
- Επιπρόσθετα, τα νησιά αντιμετωπίζουν δυσκολίες και ως προς τις μεταφορές, την ενέργεια και τις τηλεπικοινωνίες, έλλειψη κοινωνικών υπηρεσιών και έλλειψη επαγγελματικής ανάπτυξης.
- Η συνδεσιμότητα, ειδικά μέσω θαλάσσιων οδών και η καλύτερη πρόσβαση στα λιμάνια συνιστούν βασική επιδίωξη της πολιτικής περί εδαφικής, οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της Ευρώπης, με την αξιοποίηση όλων των χρηματοδοτικών ευκαιριών που παρέχει η Ένωση.
- Το άρθρο 174 ΣΛΕΕ αναγνωρίζει την ιδιαίτερη φύση των νησιωτικών περιοχών.
- Το άρθρο 170 ΣΛΕΕ σχετικά με τα διευρωπαϊκά δίκτυα δηλώνει ότι οι δράσεις της ΕΕ λαμβάνουν υπόψιν την ανάγκη σύνδεσης των νησιωτικών και περιφερειακών περιοχών με τις κεντρικές περιοχές της Ευρώπης.
- Το άρθρο 349 ΣΛΕΕ εξετάζει επίσης το ζήτημα των εξόχως απόκεντρων περιοχών της ΕΕ . Αυτές οι περιοχές είναι γεωγραφικά απομακρυσμένες από την ηπειρωτική Ευρώπη. Ορισμένα νησιά θεωρούνται εξόχως απόκεντρες περιοχές και επωφελούνται από ειδικό καθεστώς εντός της ΕΕ. Αυτή η κατάσταση υποστηρίζεται από ειδικά μέτρα που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν ως αποτέλεσμα της απόστασης, του νησιωτικού χαρακτήρα, του μικρού μεγέθους, της οικονομικής εξάρτησής τους σε μερικά προϊόντα, την δύσκολη τοπογραφία και το κλίμα.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΟΡΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

- **Τρεις κατηγορίες:**
  1. λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές: περιφέρεια στην οποία το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ είναι χαμηλότερο του 75 % του μέσου όρου της ΕΕ
  2. περιοχές μετάβασης: περιφέρεια στην οποία το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ βρίσκεται μεταξύ του 75 % και του 90 % (για την περίοδο 2014-2020) ή μεταξύ του 75 % και του 100 % (για την περίοδο 2021-2027) του μέσου όρου της ΕΕ
  3. πιο ανεπτυγμένες περιοχές: περιφέρεια στην οποία το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ υπερβαίνει το 90 % (2014-2020) ή το 100 % (2021-2027) του μέσου όρου της ΕΕ
- Η ταξινόμηση με βάση το ΑΕγχΠ τοποθετεί νησιά στις ίδιες κατηγορίες με τις ηπειρωτικές περιοχές που είναι προνομιακά γεωγραφικά.
- Επιπρόσθετα, πολλά νησιά ομαδοποιούνται σε μεγαλύτερες μη ομοιογενείς περιοχές που μπορεί να περιλαμβάνουν ηπειρωτικές περιοχές, αστικά κέντρα ή αποκλίνουσες κατηγορίες νησιών. Αυτές οι αποκλίνουσες κατηγορίες μπορεί να αυξήσουν το ΑΕγχΠ της περιοχής, αποδίδοντάς της έτσι το καθεστώς της «μετάβασης» ή της «πιο ανεπτυγμένης» περιοχής. Ωστόσο, η περιφέρεια μπορεί να έχει τις ανάγκες μιας «λιγότερο ανεπτυγμένης περιοχής», και έτσι να χάνει σημαντική χρηματοδότηση της ΕΕ που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί με στόχο, για παράδειγμα, τη βελτίωση βασικών υποδομών της.

ΤΙ ΟΡΙΖΕΤΑΙ ΩΣ ΝΗΣΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΚΑΘΟΡΙΖΕΤΑΙ Ο ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ;

Σύμφωνα με τον ορισμό της Eurostat, ως νησί ορίζεται οποιοδήποτε έδαφος πληροί τα εξής κριτήρια:

1. έχει έκταση τουλάχιστον ενός τετραγωνικού χιλιομέτρου
2. βρίσκεται σε απόσταση τουλάχιστον ενός χιλιομέτρου από την ηπειρωτική χώρα
3. έχει μόνιμο πληθυσμό τουλάχιστον 50 κατοίκων
4. δεν υφίσταται σταθερή σύνδεση με την ηπειρωτική χώρα

Τα νησιά της Ευρώπης ομαδοποιούνται σύμφωνα με γεωγραφικές πτυχές, στο πλαίσιο της ταξινόμησης NUTS (Ονοματολογία των Εδαφικών Στατιστικών Μονάδων) και ανάλογα με το μέγεθός τους. Οι νησιωτικές περιοχές είναι περιοχές NUTS 3 που αποτελούνται αποκλειστικά από νησιά και χωρίζονται σε πέντε κατηγορίες, ανάλογα με τον πληθυσμό των κατοίκων των νησιών.

Η ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΟΥ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ:

1. το μικρό μέγεθος, δηλαδή ένα νησί έχει περιορισμένη ποικιλία πρώτων υλών και αγαθών, άρα και μειωμένη παραγωγική ικανότητα
2. τον απόκεντρο χαρακτήρα, που σημαίνει την δημιουργία χρηματικού κόστους αναφορικά με την λειτουργία των επιχειρήσεων και την ανάπτυξη έργων και υπηρεσιών προς εξυπηρέτηση των αναγκών ενός νησιού, την ύπαρξη κόστους ευκαιριών, την παρουσία λιγότερων ευκαιριών συγκριτικά με τα αστικά κέντρα, την ύπαρξη κόστος πληροφόρησης, καθώς η ενημέρωση στις απομακρυσμένες περιοχές φτάνει καθυστερημένα
3. την ευπάθεια, λόγω των ιδιαίτερων πολιτιστικών αξιών και ταυτοτήτων που έχει κάθε νησί.

Νησιωτική περιφέρεια: Ορίζεται ως ένα μεγάλο νησί ή μια ομάδα νησιών με κοινά κοινωνικό-οικονομικά χαρακτηριστικά και προβλήματα ανάπτυξης που τα διαφοροποιεί από τις αντίστοιχες ηπειρωτικές περιοχές.

REGIONAL POLICY/COHESION POLICY OF EU

- Η δράση της ΕΕ για την στήριξη των νησιών εκδηλώνεται μέσα από την Περιφερειακή Πολιτική («**Regional Policy**») γνωστή πλέον ως Πολιτική Συνοχής («**Cohesion Policy**»).
- **«Cohesion Policy»:** Αποσκοπεί στην στήριξη δημιουργίας θέσεων εργασίας, στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, την οικονομική ανάπτυξη, την βιώσιμη ανάπτυξη και την βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών σε όλες τις περιφέρειες και πόλεις της Ένωσης. Ταυτόχρονα, συνδράμει στην στήριξη και άλλων πολιτικών της ΕΕ, όπως είναι η εκπαίδευση, η απασχόληση, το περιβάλλον, η ενέργεια, η έρευνα, η καινοτομία και η ενιαία αγορά.
- Για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, η Ένωση διέθεσε 346,5 δις ευρώ στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής με σκοπό να βελτιωθούν η ανταγωνιστικότητα και η αναπτυξιακή δυναμική τόσο σε τοπικό όσο και σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.
- Βάση της στρατηγικής «EUROPE 2020» για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, η ΕΕ απέβλεπε την υλοποίηση πέντε στόχων: α) απασχόληση, β) εκπαίδευση/καινοτομία, γ) περιβάλλον, δ) κλίμα, ε) ενέργεια. Προς την επίτευξη αυτών των στόχων τέθηκαν κατά μέρος 351,8 δις ευρώ, δηλαδή περίπου το 1/3 του συνολικού προϋπολογισμού της Ένωσης στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής. Υπολογίζεται ότι μαζί με τις εθνικές συνεισφορές και άλλες ιδιωτικές επενδύσεις, ο αντίκτυπος της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2014-2020 αναμένεται να αγγίξει τα 450 δις ευρώ.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

1.Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης-European Regional Development Fund (ERDF): Στοχεύει στην ενδυνάμωση της περιφερειακής οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, δημιουργώντας καλύτερες θέσεις εργασίας και βελτιώνοντας την ανταγωνιστικότητα. Παράλληλα, συνδράμει στην χρηματοδότηση έργων διασυνοριακής συνεργασίας.

2.Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο-European Social Fund (ESF): Στοχεύει στην βελτίωση των ευκαιριών για απασχόληση και εκπαίδευση. Παράλληλα, παρέχει στήριξη σε άτομα που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό.

3.Ταμείο Συνοχής-Cohesion Fund (CF): Επενδύσεις στην πράσινη και βιώσιμη ανάπτυξη, την κλιματική αλλαγή και βελτίωση της συνδεσιμότητας στα διευρωπαϊκά δίκτυα.

- Η Πολιτική Συνοχής ενθαρρύνει την συνεργασία με περιφέρειες και πόλεις διαφορετικών κρατών μελών υπό την αιγίδα της **ευρωπαϊκής περιφερειακής συνεργασίας** και παράλληλα μπορεί να υπάρξει και **διεθνής συνεργασία** μέσω μιας **μακρο-περιφερειακής στρατηγικής συνεργασίας**. Για την προγραμματική περίοδο **2014-2020** θα εξεταστεί **η μακρο-περιφερειακή στρατηγική για την Αδριατική Θάλασσα-Ιόνιο Πέλαγος και για την Μεσόγειο θάλασσα.**

ΝΗΣΙΑ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΛΛΑΔΑ (εξετάζονται δύο νησιωτικές περιφέρειες στο Αιγαίο Πέλαγος - πλην της Κρήτης)

Βόρειο και Νότιο Αιγαίο

- Η περιφέρεια **Βορείου Αιγαίου** διαιρείται σε πέντε περιφερειακές ενότητες, στις οποίες εντάσσονται οι έντεκα δήμοι που την απαρτίζουν. Οι περιφερειακές ενότητες είναι οι ακόλουθες : 1) Περιφερειακή ενότητα Λήμνου, 2) Περιφερειακή ενότητα Λέσβου, 3) Περιφερειακή ενότητα Σάμου, 4) Περιφερειακή ενότητα Ικαρίας, 5) Περιφερειακή ενότητα Χίου. Διαχρονικά η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου παραμένει εκτός των κυρίων αξόνων διαπεριφερειακού χαρακτήρα και τα νησιά της συνδέονται με δυσκολία με την Αττική αλλά και με την Κεντρική Μακεδονία, ενώ υπάρχουν σημαντικά προβλήματα παραγωγικής/λειτουργικής και μεταφορικής διασύνδεσης μεταξύ τους.
- Η περιφέρεια **Νοτίου Αιγαίου** απαρτίζεται από τις Κυκλάδες και τα Δωδεκάνησα. Η περιφέρεια διαιρείται σε δεκατρείς περιφερειακές ενότητες: 1) Περιφερειακή ενότητα Τήνου, 2) Περιφερειακή Ενότητα Σύρου, 3) Περιφερειακή ενότητα Πάρου, 4) Περιφερειακή ενότητα Νάξου, 5) Περιφερειακή ενότητας Μυκόνου, 6) Περιφερειακή ενότητα Θήρας, 7) Περιφερειακή ενότητα Μήλου, 8) Περιφερειακή ενότητα Κέας- Κύθνου, 9) Περιφερειακή ενότητα Άνδρου, 10) Περιφερειακή ενότητα Ρόδου, 11) Περιφερειακή ενότητα Κω, 12) Περιφερειακή ενότητα Καλύμνου, 13) Περιφερειακή ενότητα Καρπάθου και Ηρωικής Νήσου Κάσου.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΕΕ

Εξετάζονται οι προγραμματικές περιόδους 2007-2013 (ΕΣΠΑ) και 2014-2020 (ΣΕΣ)

2007-2013: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτη και νησιά του Αιγαίου

- Στις 5 Νοεμβρίου 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε για την Ελλάδα και για την περίοδο 2007-2013 το **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κρήτη και Νησιά του Αιγαίου»** που περιλαμβάνει ενωσιακή υποστήριξη για 3 περιοχές των Ελληνικών Νήσων: την Κρήτη, τα νησιά του Βορείου Αιγαίου και τα νησιά του Νοτίου Αιγαίου. **Η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση αυτού του επιχειρησιακού προγράμματος προήλθε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης(ERDF) και ανήλθε σε 871,3 εκατομμυρίων ευρώ.**

Θεματικοί στόχοι:

1. υποδομές και υπηρεσίες
2. βιώσιμη ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
3. ψηφιακή σύγκλιση
4. ενίσχυση επιχειρηματικότητας

Για τις υποδομές και υπηρεσίες στην περιοχή του Βορείου Αιγαίου δόθηκε το 11,8% της συνολικής χρηματοδότησης και για το Νότιο Αιγαίο θα αποτελούσε το 2,6% αντίστοιχα. Για την ψηφιακή σύγκλιση και την επιχειρηματικότητα στην περιοχή του Βορείου Αιγαίου δόθηκε το 2,6% της συνολικής χρηματοδότησης, ενώ για το Νότιο Αιγαίο 4,5% αντίστοιχα. Ως προς την αιεφόρο ανάπτυξη και την ποιότητα ζωής στην περιοχή του Βορείου Αιγαίου δόθηκε περίπου 20,3% της συνολικής χρηματοδότησης και για το Νότιο Αιγαίο 5,6% αντίστοιχα. Τέλος, η παροχή τεχνικής βοήθειας σε περιοχές του Βορείου Αιγαίου και της Κρήτης θα συνιστούσε το 1,2 % της συνολικής χρηματοδότησης του προϋπολογισμού και για το Νότιο Αιγαίο το 0,3% του προϋπολογισμού.

2014-2020: Επιχειρησιακό πρόγραμμα Βορείου Αιγαίου

- Το στρατηγικό όραμα της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου για την περίοδο 2014-2020 προσδιορίστηκε ως εξής:
- *«Αναστροφή της φθίνουσας αναπτυξιακής πορείας των νησιών της ΠΒΑ και επιδίωξη της πραγματικής οικονομικής και κοινωνικής σύγκλισης με τις αναπτυγμένες περιφέρειες της Ε.Ε., διασφαλίζοντας τις προϋποθέσεις εσωτερικής και εξωτερικής χωρικής και κοινωνικής συνοχής και διατήρηση της ιδιαίτερης νησιωτικής φυσιογνωμίας κάθε νησιού».*
- Το πρόγραμμα στοχεύει στην ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης και στη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης στα νησιά του Βορείου Αιγαίου. Συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «EUROPE 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, επίσης οφείλει να δημιουργήσει θέσεις εργασίας και να βοηθήσει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να καταστούν πιο ανταγωνιστικές. Η χρηματοδότηση της ΕΕ συνδράμει ταυτοχρόνως και στην αντιμετώπιση της επιτακτικής ανάγκης συμμόρφωσης με τις προϋποθέσεις της ΕΕ στον τομέα του περιβάλλοντος και της ενέργειας. **Η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση αυτού του επιχειρησιακού προγράμματος από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) ανήλθε σε 182,6 εκατομμύρια ευρώ και από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο(ESF) σε 32,8 εκατομμύρια ευρώ.**

NORTH AEGEAN 2014-2020

Regional Operational Program

START

01.01.2014

FINISH

31.12.2023

Special Managing Authority for the Operational Program of the North Aegean Region designs, manages and monitors **380 projects** to date on **10 islands**, with **220.000 inhabitants** and a total area of **3.850 km²**.

TOTAL BUDGET
€269 341 278

EU FUNDING
€215 473 022

16 structures to deal with social exclusion

132 SMEs

Modernization of **15** teaching units

Energy upgrade of **132** houses and **28** public buildings

28km of new roads

#EUinmyregion

www.pepba.gr

SPECIAL MANAGING AUTHORITY
North Aegean Operational Programme

2014-2020:Επιχειρησιακό πρόγραμμα Νοτίου Αιγαίου

- Το Πρόγραμμα έχει στόχο να δώσει ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης στα νησιά του Νότιου Αιγαίου. Συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «**EUROPE 2020**» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς περιορισμούς ανάπτυξη. Εκτιμάται ότι θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας και θα βοηθήσει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να γίνουν ανταγωνιστικότερες. Η χρηματοδότηση της ΕΕ θα συμβάλει επίσης στην ικανοποίηση των απαιτήσεων του *κεκτημένου* της Ένωσης, όσον αφορά την ύδρευση και τον ενεργειακό κλάδο.
- Η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση αυτού του επιχειρησιακού προγράμματος από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) ανήλθε σε **53,3 εκατομμύρια ευρώ** και από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ESF) ανήλθε σε **24,1 εκατομμύρια ευρώ**. Συμπληρωματικά, η συγκεκριμένη περιφέρεια – με την ειδική συγχρηματοδότηση του Ταμείου Συνοχής της ΕΕ για υποστήριξη ειδικών επιχειρησιακών προγραμμάτων – έλαβε από το **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Υποδομών, Μεταφορών, Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης 2014-2020** πόρους ύψους **27,7 εκ ευρώ** προς διαχείριση έργων συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων. Επίσης, έλαβε από το **Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020** με την από κοινού συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης πόρους ύψους **25,3 εκ ευρώ** προς υποστήριξη όλων των έργων για περαιτέρω ενίσχυση του γεωργικού τομέα.

ΜΙΚΡΑ ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ(SAI)

- **Έκδοση Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) 2019/1993:** καθιέρωσε ένα ειδικό καθεστώς για το πρόγραμμα SAI που περιλαμβάνει μέτρα στήριξης για τον εφοδιασμό των νησιών με εμπορεύματα και παράλληλη στήριξη της τοπικής παραγωγής τους.
- **Ο Κανονισμός (ΕΚ) 1405/2006** αντικατέστησε τον προηγούμενο και θεσπίζει και αυτός ειδικά μέτρα στον γεωργικό κλάδο για τα μικρότερα νησιά του Αιγαίου και τις μεθόδους γεωργικής παραγωγής, ως λύση στις δυσκολίες που προκαλούνται από τον απομακρυσμένο και νησιωτικό χαρακτήρα. Το πρόγραμμα σκοπεύει να υποστηρίξει συγκεκριμένους τομείς οικονομικής σημασίας για τη διατήρηση της γεωργικής δραστηριότητας στα μικρά νησιά του Αιγαίου.
- Οι στόχοι του προγράμματος ορίστηκαν ως εξής: (α) εγγύηση βοήθειας στο πρόγραμμα SAI για προϊόντα που είναι απαραίτητα για ανθρώπινη κατανάλωση ή για γεωργικά είδη, μειώνοντας το πρόσθετο κόστος που προκύπτει λόγω του νησιωτικού χαρακτήρα, του μικρού μεγέθους και της απόστασης από τις αγορές, (β) για τη διατήρηση και ανάπτυξη των γεωργικών, πολιτιστικών δραστηριοτήτων στο SAI, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής, της επεξεργασίας, της εμπορίας και των μεταφορών τοπικών προϊόντων.
- Κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013 και στο πλαίσιο της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης, το πρόγραμμα SAI, βάσει του Κανονισμού 1405/2006, παρασχέθηκε ειδική βοήθεια και για τις ορεινές περιοχές για εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, αλλά και για την αύξηση της αξίας των γεωργικών και δασικών προϊόντων.

ΟΜΑΔΑ Α	ΟΜΑΔΑ Β
Θάσος	Νομός Δωδεκανήσου
Σαμοθράκη	Νομός Χίου
Σποράδες	Νομός Λέσβου
Κύθηρα	Νομός Σάμου
Αντικύθηρα	Οι λοιπές, εκτός εκείνων που υπάγονται στην Ομάδα Α, νήσοι του νομού Κυκλάδων
Νήσος Αμολιανή	Νήσος Γαύδος
Νήσοι του νομού Ευβοίας(πλην της νήσου Ευβοίας)	
Κέα	
Κύθνος	
Γυάρος	
Άνδρος	
Τήνος	
Σύρος	
Μύκονος	
Δήλος	
Ρήνεια	

- Το 2013, με τον Κανονισμό (ΕΕ) 229/2013** η πολιτική για τα ΣΑΙ στηρίχθηκε σε ένα τρίτο πρόγραμμα. Το πρόγραμμα αυτό στόχευσε στην διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και του περιβάλλοντος των μικρών νησιών του Αιγαίου. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα την αποφυγή της εξάρτησης των νησιών μόνο από τον τουρισμό και την εστίαση σε συγκεκριμένους τομείς με παράλληλη ισχυρή οικονομική παρουσία της γεωργικής δραστηριότητας στα νησιά. Με βάση το στρατηγικά έγγραφο του προγράμματος και την εφαρμογή του, τα νησιά κατηγοριοποιούνται σε δύο ομάδες, την ομάδα Α και την ομάδα Β, ανάλογα με την απόσταση τους από την ηπειρωτική χώρα (η ομάδα Α περιλαμβάνει τα κοντινά νησιά και το Β τα πιο απομακρυσμένα).

Τα μέτρα του νέου προγράμματος στήριξης για το SAI κατηγοριοποιούνται σε δύο προγράμματα:

- A. ενίσχυση για τη μεταφορά πρώτων υλών από την ηπειρωτική Ελλάδα (Ειδική ρύθμιση εφοδιασμού-SSA)
  - B. ενίσχυση της τοπικής γεωργικής παραγωγής και πρόσθετες εξαγωγές από το SAI (Support Local Production-SLP).
- Σύμφωνα με τον Κανονισμό 229/2013 σχετικά με τις ενισχύσεις στο SAI, το συνολικό ετήσιο ποσό του προγράμματος ανέρχεται σε 23,9 εκ ευρώ. Από αυτό το ετήσιο ποσό προϋπολογισμού, το καθεστώς SSA μπορεί να ανέρχεται σε EUR 7,1 εκ ευρώ βάσει του νέου κανονισμού. Τα υπόλοιπα 17 εκατομμύρια ευρώ είναι διαθέσιμα για την υποστήριξη της τοπικής γεωργικής παραγωγής και των πρόσθετων εξαγωγών (SLP). Η Ελλάδα συνεισφέρει επίσης 5,47 εκατομμύρια ευρώ από εθνικούς πόρους στον προϋπολογισμό, ο οποίος είναι διαθέσιμος ως μέρος της τοπικής ενίσχυσης στην κλάδο της παραγωγής.
  - Οι ειδικές ρυθμίσεις εφοδιασμού (SSA) εισήχθησαν για την ανακούφιση των περιορισμών από τη γεωγραφική θέση των μικρών νησιών του Αιγαίου σχετικά με την εγχώρια κατανάλωση και τη γεωργική παραγωγή. Αυτή η κατηγορία μέτρων, με τη σειρά της, χωρίζεται σε δύο υποκατηγορίες: α) η προμήθεια ζωοτροφών και β) η προμήθεια σκληρού σίτου και μαλακού σίτου.
  - Είναι πρόδηλο ότι το πρόγραμμα SAI, έχει σχετικά περιορισμένους οικονομικούς πόρους. Το SLP και ακόμη λιγότερο το SSA έχουν περιορισμένο αντίκτυπο στην τοπική οικονομία και στους δικαιούχους. Αυτό οφείλεται κυρίως στη μικρή συνολική χρηματοδότηση του προγράμματος και την τοπική εφαρμογή του (κυρίως ως προς το SLP).

- Το σύστημα πολιτικής POSEI εγγυήθηκε την προμήθεια στο πρόγραμμα SAI και αντιστάθμισε το πρόσθετο κόστος που προκύπτει από τον νησιωτικό χαρακτήρα, το μικρό τους μέγεθος και την απόσταση τους από τις αγορές.
- **POSEI**: Το πρόγραμμα (POSEI) υποστηρίζει τις εξόχως απόκεντρες περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες προκλήσεις λόγω της απόστασης, του νησιωτικού χαρακτήρα, του μικρού μεγέθους, της δύσκολης τοπογραφίας ή του κλίματος. Τα μέτρα του προγράμματος χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Γεωργικών Εγγυήσεων.

Ιόνιο Πέλαγος

- Το **Ιόνιο Πέλαγος**, συνιστά θαλάσσια περιοχή δυτικά της Ελλάδας, βρέχει τις Ιταλικές ακτές, προς τα νότια από το τμήμα της Μεσογείου μεταξύ Μάλτας και Κρήτης και προς ανατολικά από τη νότια Αλβανία και την δυτική Ελλάδα. Στο Ιόνιο πέλαγος βρίσκεται το βαθύτερο σημείο ολόκληρης της Μεσογείου. Η περιφερειακή οντότητα εκεί απαρτίζεται από τα Ιόνια νησιά - γνωστά και ως Επτάνησα. Πιο συγκεκριμένα, η Περιφέρεια των Ιονίων νήσων χωρίζεται σε πέντε περιφερειακές ενότητες, που είναι οι ακόλουθες : 1) Περιφερειακή ενότητα Λευκάδας, 2) Περιφερειακή ενότητα Ζακύνθου, 3) Περιφερειακή ενότητα Κεφαλλονιάς, 4) Περιφερειακή ενότητα Ιθάκης, 5) Περιφερειακή ενότητα Κέρκυρας. Στις προαναφερθείσες περιφερειακές ενότητες υπάγονται εικοσιπέντε δήμοι.

2007-2013 - Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

- Στις 5 Νοεμβρίου 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε ένα περιφερειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα για τις περιοχές της Δυτικής Ελλάδας, της Πελοποννήσου και των Ιονίων Νήσων για την περίοδο 2007-2013, τα οποία αποτελούσαν μέρος του στόχου «Σύγκλιση». Η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση αυτού του επιχειρησιακού προγράμματος προήλθε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) και ανήλθε σε 914 εκατομμύρια ευρώ. Ο συνολικός προϋπολογισμός, μαζί με την εθνική συνεισφορά, ανήλθε στα 1,14 δις ευρώ.

Θεματικοί στόχοι ΠΕΠ Ιονίων Νήσων (2007-2013)

1. ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υποδομών μεταφορών, δηλαδή εκσυγχρονισμός του οδικού δικτύου που θα διευκολύνει την πρόσβαση στην ηπειρωτική χώρα του νησιού και μια εύκολη πρόσβαση στα λιμάνια και τα αεροδρόμια
2. προώθηση της ψηφιακής σύγκλισης με τη χρήση τηλεπικοινωνιών (ΤΠΕ) και υποστήριξη της επιχειρηματικότητας, δηλαδή ενσωμάτωση νέων καινοτόμων πρακτικών που θα ενισχύσουν την επιχειρηματική ικανότητα
3. υποστήριξη μιας βιώσιμης ανάπτυξης, ποιότητας ζωής και παροχή τεχνικής υποστήριξης

2014-2020: Επιχειρησιακό πρόγραμμα Ιόνιων Νήσων

- Τίθεται ως κεντρικός αναπτυξιακός στόχος για το 2020 η *«βιώσιμη ανάπτυξη με ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και ελκυστικότητας της ΠΙΝ, μέσα από την αξιοποίηση της οικονομίας της γνώσης, του πολιτιστικού και περιβαλλοντικού αποθέματος»* Η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση αυτού του επιχειρησιακού προγράμματος από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) ανήλθε σε 132 εκατομμύρια ευρώ και από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο(ESF) σε 29,3 εκατομμύρια ευρώ.

Θεματικοί στόχοι

1. τόνωση της ανταγωνιστικότητας
2. ενίσχυση των δυνατοτήτων του ανθρωπίνου δυναμικού
3. αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, λόγω της έντονης εποχιακής διακύμανσης

ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΔΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ: ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ, ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ

- **Interreg A:** Υποστηρίζει την συνεργασία μεταξύ των περιφερειών NUTS III τουλάχιστον δύο διαφορετικών κρατών μελών που συνορεύουν ή γειτνιάζουν. Στοχεύει στην αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων και στην ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού που εντοπίζεται σε παραμεθόριες περιοχές.
- **Interreg B:** Διεθνής συνεργασία, η οποία περιλαμβάνει περιοχές από διάφορες χώρες της ΕΕ, οι οποίες σχηματίζουν μεγαλύτερες περιοχές. Στόχος είναι η βελτιωμένη συνεργασία και η περιφερειακή ανάπτυξη εντός της Ένωσης μέσω κοινής επίλυσης όλων των ζητημάτων. Υποστηρίζει ένα ευρύ φάσμα επενδυτικών έργων που αφορούν την καινοτομία, την προσβασιμότητα, το περιβάλλον, τις τηλεπικοινωνίες και την αστική ανάπτυξη.
- **Interreg C:** Διαπεριφερειακή συνεργασία, η οποία περιλαμβάνει όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης και αποσκοπεί στην ανάπτυξη ορθών πρακτικών και ανταλλαγής εμπειριών από περιοχές που παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά επιτυχίας.

Η δράση **Interreg** αποτελεί το μέσο της Πολιτικής Συνοχής που σχεδιάστηκε για να επιλύει προβλήματα που υπερβαίνουν τα εθνικά σύνορα και να βρίσκει κοινές λύσεις για την αντιμετώπιση των διαφορών που εντοπίζονται στις εδαφικές περιοχές.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΕ

2007-2013: Διασυνοριακό πρόγραμμα Adriatic IPA

- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε ένα πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ τριών κρατών μελών της ΕΕ (Ελλάδα, Ιταλία, Σλοβενία) και τέσσερις υποψήφιες / δυνάμει υποψήφιες χώρες (Κροατία, Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο) για την περίοδο 2007-2013.

Χρηματοδοτική δράση ΕΕ

- Η ενωσιακή χρηματοδότηση για το πρόγραμμα κατά την περίοδο 2007-2011 ανήλθε περίπου σε 245,6 εκ ευρώ, και συμπληρώνεται από περίπου 43,3 εκ ευρώ εθνικής χρηματοδότησης από τις συμμετέχουσες χώρες. Έτσι η συνολική αξία του προγράμματος ανέρχεται σε 298 εκ ευρώ.

Ελλάδα-Ιταλία(Interreg VA)

- Συνολικός στόχος του προγράμματος για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, είναι η υποστήριξη της διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας για μια πιο ευημερούσα και βιώσιμη περιοχή στο Ιόνιο Πέλαγος. Στρατηγικά αλλά και οικονομικά, το πρόγραμμα θα ενισχύσει την καινοτομία σε αρκετούς τομείς όπως είναι η γαλάζια ανάπτυξη, ο τουρισμός και ο πολιτισμός, ο αγροτικός κλάδος και οι κλάδοι πολιτισμού και δημιουργικότητας. Αυτό θα επιτευχθεί από το πρόγραμμα με την παροχή στήριξης σε συνεργατικούς σχηματισμούς, δίκτυα και θερμοκοιτίδες. Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε 123,1 εκ ευρώ και η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) ανέρχεται σε 104,7 εκ ευρώ.

Αδριατική-Ιόνιο(Interreg VB)

- Το πρόγραμμα διακρατικής συνεργασίας θα επικεντρωθεί σε τέσσερις κύριες προτεραιότητες:
  1. ενίσχυση καινοτομίας στην περιοχή: υποστήριξη της βελτίωσης των ικανοτήτων καινοτομίας μέσω καλύτερης συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων, έρευνας και εκπαίδευσης
  2. ανάπτυξη βιώσιμης περιοχής: προώθηση της βιώσιμης αξιοποίησης και διατήρησης των φυσικών και πολιτιστικών περιουσιακών στοιχείων και της προστασίας των υπηρεσιών οικοσυστήματος στην περιοχή της Αδριατικής-Ιονίου
  3. ενίσχυση των δικτύων σύνδεσης: υποστήριξη των ολοκληρωμένων υπηρεσιών μεταφοράς και κινητικότητας στην περιοχή της Αδριατικής-Ιονίου
  4. υποστήριξη της διακυβέρνησης της στρατηγικής της ΕΕ για την περιοχή της Αδριατικής και του Ιονίου (EUSAIR)
- ❑ **Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανήλθε σε 117,9 εκ ευρώ, εκ των οποίων η υποστηρικτική βοήθεια της ΕΕ μέσα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης(ERDF) ανήλθε σε 83,4 εκ ευρώ.**

ΙΤΑΛΙΑ

Σαρδηνία

- Η Σαρδηνία βρίσκεται στα δυτικά της Ιταλίας και περιβάλλεται από τη Μεσόγειο Θάλασσα. Στα ανατολικά βρέχεται από την Τυρρηνική θάλασσα και στα δυτικά από τη Θάλασσα της Σαρδηνίας και χωρίζεται από την Κορσική Το νησί της Σαρδηνίας περιέχει 8 από τις 110 Ιταλικές επαρχίες.

2007-2013: Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

- Στις 20 Νοεμβρίου 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για τη Σαρδηνία στην Ιταλία για την περίοδο 2007-2013. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα εμπίπτει στο πλαίσιο που ορίζεται για τον στόχο «**περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης**» και έχει συνολικό προϋπολογισμό περίπου 1,7 δισεκατομμυρίων ευρώ (εθνική δημόσια συνεισφορά περίπου 1 δις ευρώ)

Θεματικοί στόχοι

1. ενίσχυση κοινωνίας της πληροφορίας (10% της συνολικής χρηματοδότησης)
2. ένταξη, κοινωνικές υπηρεσίες, εκπαίδευση και νομιμότητα (9,5% της συνολικής χρηματοδότησης)
3. Ενέργεια (11% της συνολικής χρηματοδότησης)
4. περιβάλλον, ελκυστικότητα φυσικών και πολιτιστικών πόρων, τουρισμός (22,5 % της συνολικής χρηματοδότησης)
5. αστική ανάπτυξη (18% της συνολικής χρηματοδότησης)
6. ενίσχυση ανταγωνιστικότητας (27% της συνολικής χρηματοδότησης)
7. παροχή τεχνικής βοήθειας (2% της συνολικής χρηματοδότησης)

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΕΕ

- Η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) ανήλθε σε περίπου 681 εκατομμύρια ευρώ, το οποίο αντιπροσώπευε περίπου το 2,4% των συνολικών επενδύσεων της ΕΕ που προορίζονταν για την Ιταλία στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2007-2013.

2014-2020 - Επιχειρησιακό πρόγραμμα Σαρδηνίας

- Σύμφωνα με τη στρατηγική «EUROPE 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στη Σαρδηνία θα υποστηριχθούν οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), τόσο μέσω χρηματοδοτικής στήριξης όσο και μέσω ευνοϊκών πιστωτικών συνθηκών, και μέσω ενισχυμένων βασικών ηλεκτρονικών υπηρεσιών, ιδίως για τη δημιουργία μιας επιχείρησης στο νησί. **Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος αγγίζει το ύψος των 930,9 εκ ευρώ.**

Θεματικοί στόχοι

1. ανταγωνιστική οικονομία
  2. αποτελεσματική χρήση πόρων
  3. ενεργειακοί πόροι και ποιότητα ζωής
  4. ψηφιακή ατζέντα
  5. επιστημονική έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία
  6. προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων
  7. προώθηση της κοινωνικής ένταξης, καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε μορφής διάκρισης
- ❑ Η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) ανήλθε σε 465,48 εκατομμύρια ευρώ.

Σικελία

- Η Σικελία είναι το μεγαλύτερο νησί στην κεντρική Μεσόγειο Θάλασσα, νότια της Ιταλικής χερσονήσου. Η Σικελία χωρίζεται σε εννέα επαρχίες, καθεμία με πρωτεύουσα με το ίδιο όνομα με την επαρχία.

2007-2013: Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

- Στις 7 Σεπτεμβρίου 2007, εγκρίθηκε η απόφαση για την έγκριση του περιφερειακού επιχειρησιακού προγράμματος για τη Σικελία 2007-2013. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα συνιστά μέρος του στόχου «Σύγκλιση». **Το συνολικό κόστος του προγράμματος ανήλθε σε 6,54 δισεκατομμύρια ευρώ.**

Θεματικοί στόχοι

1. ανάπτυξη δικτύων κινητικότητας
2. αποτελεσματική χρήση φυσικών πόρων
3. εκμετάλλευση πολιτιστικών και περιβαλλοντικών πόρων για την προσέλκυση τουρισμού και την προώθηση της ανάπτυξης
4. διάδοση έρευνας-καινοτομίας και της κοινωνίας της πληροφορίας
5. αύξηση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών συστημάτων παραγωγής
6. αειφόρος αστική ανάπτυξη, ενίσχυση των περιφερειακών πόλων υγείας
7. παροχή τεχνικής βοήθειας

Χρηματοδοτική δράση ΕΕ

- ❑ Η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) ανήλθε σε 3,27 δις ευρώ.

2014-2020: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Σικελίας

- Το επιχειρησιακό πρόγραμμα για την περιοχή της Σικελίας στοχεύει στην εκπαίδευση, την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη ως τομείς προτεραιότητας. Το πρόγραμμα έχει συνολικό προϋπολογισμό 820 εκ ευρώ και οι επενδύσεις του κατά την περίοδο έως το 2020 ενισχύουν τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και βοηθούν την περιοχή να επιτύχει εθνικούς και ενωσιακούς στόχους απασχόλησης και κοινωνικούς στόχους.

Θεματικοί στόχοι

1. Το 40% της χρηματοδότησης διατίθεται σε έργα για να αυξήσει τις πιθανότητες των ανθρώπων να εργαστούν μέσω καλύτερων δεξιοτήτων και προσόντων.
2. Τα μέτρα κοινωνικής ένταξης λαμβάνουν το 20% της διαθέσιμης χρηματοδότησης. Παροχή βοήθειας σε μειονεκτούσες ομάδες για να αποκτήσουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας και να βελτιώσουν το βιοτικό τους επίπεδο.
3. Η δια βίου μάθηση ως μέσο για τη βελτίωση των ευκαιριών σταδιοδρομίας προωθείται σε όλο τον πληθυσμό του νησιού. Το 30% της διαθέσιμης χρηματοδότησης προορίζεται για αυτόν τον τομέα.

Χρηματοδοτική δράση ΕΕ

- Η χρηματοδότηση της ΕΕ μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου(ESF) ανήλθε σε 615 εκ ευρώ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΔΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

2007-2013 Ιταλία-Γαλλία (Maritime): Επιχειρησιακό πρόγραμμα στα πλαίσια της εδαφικής συνεργασίας

- Στις 16 Νοεμβρίου 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το επιχειρησιακό πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας στο πλαίσιο του στόχου «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία» για την θαλάσσια ζώνη Ιταλίας και Γαλλίας. Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανήλθε σε 162 εκατομμύρια ευρώ και η συνεισφορά του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) ανήλθε σε 122 εκατομμύρια ευρώ, το οποίο αντιπροσωπεύει περίπου το 1,4% των συνολικών επενδύσεων της ΕΕ στο πλαίσιο του στόχου της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας.

2014-2020 Ιταλία-Γαλλία (Maritime)-Interreg VA

- Το πρόγραμμα προωθεί την επιχειρηματικότητα, ένα ασφαλέστερο περιβάλλον, την αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, τη βιώσιμη κινητικότητα και την κοινωνική ένταξη μέσω της οικονομικής ανάπτυξης. Ταυτόχρονα, εστιάζει σε θέματα κλιματικής αλλαγής, σύνδεση δευτερευόντων και τριτογενών κόμβων στα διευρωπαϊκά δίκτυα και κοινά προγράμματα κατάρτισης στη διασυνοριακή περιοχή. Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανήλθε σε 199,6 εκ ευρώ. Η χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) είναι της τάξεως των 169,7 εκ ευρώ.

ΓΑΛΛΙΑ

Κορσική

- Αποτελεί το τέταρτο μεγαλύτερο νησί της Μεσογείου, μετά τη Σικελία, τη Σαρδηνία και την Κύπρο. Βρίσκεται βόρεια της Σαρδηνίας, δυτικά της Ιταλίας και νοτιοανατολικά της Γαλλίας στην οποία ανήκει.

2007-2013:Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κορσικής

- Αυτό το επιχειρησιακό πρόγραμμα εντάσσεται στο στόχο «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» με συνολικό προϋπολογισμό περίπου 425 εκ ευρώ.

Θεματικοί Στόχοι

1. ανάπτυξη και οργάνωση της καινοτομίας του νησιού με απώτερο σκοπό να σημειωθεί πρόοδος στην οικονομία της γνώσης, τόσο για τους κατοίκους του όσο και για τις πιο ανταγωνιστικές επιχειρήσεις στον οικονομικό τους κλάδο
2. ανάπτυξη βιώσιμου περιβάλλοντος, διατηρώντας παράλληλα την ποιότητα των φυσικών πόρων του νησιού με σκοπό την φιλική προς το περιβάλλον ενέργεια και οικονομική ανάπτυξη
3. ενίσχυση προσβασιμότητας και διασύνδεση της περιοχής με αναπτυξιακές επενδύσεις στις μεταφορές και τις τηλεπικοινωνίες των δικτύων που βελτιώνουν την ποιότητα ζωής των νησιωτών μέσω υπηρεσιών που τους συνδέουν μεταξύ τους και με την υπόλοιπη Ευρώπη και τον κόσμο

Χρηματοδοτική δράση ΕΕ

- ❑ Η ενίσχυση δόθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) και ανήλθε σε περίπου 150 εκατομμύρια ευρώ, το οποίο αντιπροσώπευε περίπου το 1,1% των κοινοτικών συνεισφορών στη Γαλλία στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής 2007-2013.

2014-2020 :Περιφερειακό πρόγραμμα «Corse»

- Το περιφερειακό πρόγραμμα «Corse» στοχεύει στην ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης σε αυτήν την περιοχή και συμβάλλει στην επίτευξη σε περιφερειακό επίπεδο των στόχων της στρατηγικής «EUROPE 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Θα πρέπει να δημιουργήσει θέσεις εργασίας και να αυξήσει την παραγωγικότητα, ιδίως στις ΜΜΕ. **Περίπου το 27% του προϋπολογισμού θα διατεθεί για την προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος και περισσότερο από το 13% του προϋπολογισμού του ERDF θα διατεθεί σε αστικές περιοχές.**

Θεματικοί στόχοι

1. αύξηση της έρευνας και της καινοτομίας στους τομείς έξυπνης στρατηγικής εξειδίκευσης
  2. ενίσχυση της ανάπτυξης δικτύων πολύ υψηλής ταχύτητας και πρόσβασης σε τηλεπικοινωνίες για ΜΜΕ, δημόσια διοίκηση, υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευση
  3. βελτίωση της δημιουργίας ΜΜΕ και της ανταγωνιστικότητάς τους
  4. ενίσχυση της παραγωγής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της ενεργειακής απόδοσης σε κατοικίες και κτήρια
  5. βελτίωση της διαχείρισης φυσικών κινδύνων, διατήρηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς
  6. βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στις αστικές περιοχές
  7. αύξηση της απασχόλησης προωθώντας τη διά βίου μάθηση
- ❑ Η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση αυτού του επιχειρησιακού προγράμματος προβλέφθηκε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) σε ύψος 104,7 εκατομμυρίων ευρώ και από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο(ESF) σε ύψος 10,8 εκατομμυρίων ευρώ.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Βαλεαρίδες νήσοι

- Οι **Βαλεαρίδες Νήσοι** είναι σύμπλεγμα έντεκα νησιών στα ανατολικά της Ισπανίας, στη Μεσόγειο, οι οποίες συνιστούν μια από τις 17 αυτόνομες κοινότητες (Περιφέρειες) της χώρας.

2007-2013: Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Βαλεαρίδες νήσοι»

- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε επιχειρησιακό πρόγραμμα στα πλαίσια του στόχου «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» για την αυτόνομη κοινότητα των Βαλεαρίδων Νήσων στην Ισπανία για την περίοδο 2007-2013. **Το πρόγραμμα είχε συνολικό προϋπολογισμό περίπου 226 εκατομμύρια ευρώ. Η βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) ανήλθε σε περίπου 107 εκατομμύρια ευρώ, που αντιπροσωπεύουν περίπου το 0,3% των κοινοτικών συνεισφορών στην Ισπανία στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής για την περίοδο 2007-2013. Η εθνική συνεισφορά ανήλθε σε 119 εκ ευρώ και αποτελούνταν εν μέρει από ενωσιακά δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB). Επιπρόσθετα, η βελτίωση και ανάπτυξη του σιδηροδρομικού δικτύου στο νησί της Μαγιόρκα είναι μία από τις βασικές δράσεις του προγράμματος.**

Θεματικοί στόχοι

1. βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των δομών παραγωγής της περιοχής
  2. ενίσχυση των εδαφικών δεσμών και της προσβασιμότητας
  3. διατήρηση και εγγύηση της διαθεσιμότητας των φυσικών πόρων και προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης της περιοχής και του περιβάλλοντος
- Το 7,30% των κοινοτικών πόρων προβλεπόταν για την υποστήριξη υπηρεσιών και εφαρμογών υπέρ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, καθώς και για την ανάπτυξη και προώθηση τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών στις δημόσιες υπηρεσίες.**

2014-2020:Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Baleares»

- Το πρόγραμμα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «EUROPE 2020». Το πρόγραμμα αφορά στην ανταγωνιστικότητα της περιφερειακής οικονομίας δημιουργώντας θέσεις εργασίας, ιδίως σε δραστηριότητες με υψηλή προστιθέμενη αξία όπως ο τουριστικός κλάδος και ενισχύει τη διεθνή δραστηριοποίηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Μια σημαντική προτεραιότητα του προγράμματος θα είναι επίσης η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στην περιοχή. Το πρόγραμμα έχει συνολικό προϋπολογισμό 272,9 εκατομμύρια ευρώ. Η βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) ανέρχεται σε περίπου 136,4 εκατομμύρια ευρώ.

Θεματικοί στόχοι

1. αύξηση της βιωσιμότητας μέσω της μείωσης της εκπομπής των αερίων θερμοκηπίου στο κλάδο των μεταφορών
2. αύξηση ενεργειακής απόδοσης και χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις
3. βελτίωση ποιότητας και πρόσβασης στις τηλεπικοινωνίες μέσω της ανάπτυξης μιας ευρείας ζώνης σύνδεσης στα νησιά και ενίσχυση χρήσης των τηλεπικοινωνιών
4. ενίσχυση του περιφερειακού συστήματος και βελτίωση ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
5. προστασία του περιβάλλοντος και όλων των περιφερειακών φυσικών πόρων

Κανάρια νησιά ή Κανάριες νήσοι

- Οι Κανάριες Νήσοι ή Κανάρια Νησιά είναι μια σειρά νησιών που βρίσκεται βορειοδυτικά της Αφρικής στον Ατλαντικό ωκεανό. Αποτελεί αυτόνομη διοικητική περιοχή της Ισπανίας. Εντάσσονται στις απόκεντρες περιοχές της ΕΕ και γι' αυτό το λόγο λαμβάνουν ειδικά μέτρα υποστήριξης μέσω του προγράμματος POSEI.

2007-2013 Επιχειρησιακό πρόγραμμα

- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε ένα επιχειρησιακό πρόγραμμα στο πλαίσιο του στόχου «Σύγκλιση» στις Αυτόνομες Κοινότητες της Ανδαλουσίας, της Καστίλλης-Λα Μάντσα, της Εξτρεμαδούρα και της Γαλικίας για την περίοδο 2007-2013.

Θεματικοί στόχοι

1. ενίσχυση της ανάπτυξης των σιδηροδρόμων και των λιμανιών ως βασικά στοιχεία των μεταφορών (χρηματοδότηση έργων διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών ως μέρος των επενδύσεων που ορίζονται στο στρατηγικό σχέδιο μεταφορικών υποδομών (ιδίως στον τομέα των σιδηροδρόμων και των λιμανιών)
  2. εγγύηση ποιότητας νερού σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα ,ανάπτυξη περιβάλλοντος και χρήση φυσικών και υδάτινων πόρων
  3. ενίσχυση ενεργειακής απόδοσης και μεταφορών
  4. παροχή τεχνικής βοήθειας
- Το πρόγραμμα (POSEI) υποστηρίζει τις εξόχως απόκεντρες περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες προκλήσεις λόγω της απόστασης, του νησιωτικού χαρακτήρα, του μικρού μεγέθους, της δύσκολης τοπογραφίας ή του κλίματος. Για την περίοδο 2006-2014, προβλέφθηκε για τα Κανάρια νησιά ανώτατο ετήσιο όριο 268,42 εκ ευρώ. Τα μέτρα αυτού του προγράμματος χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Γεωργικών Εγγυήσεων.

2014-2020: Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Canary Islands»

- Για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 τέθηκαν οι εξής θεματικοί στόχοι

1. αύξηση της ανταγωνιστικότητας του παραγωγικού τομέα μέσω της καινοτομίας και της κοινωνίας της πληροφορίας και της διεθνοποίησης της οικονομίας
2. βελτίωση της ανάπτυξης και της ποιότητας των υποδομών μεταφορών για τη διασύνδεση των νησιών και ολόκληρου του αρχιπελάγους με άλλες περιοχές
3. βελτιστοποίηση της προσφοράς βασικών φυσικών πόρων για το κοινωνικοοικονομικό σύστημα στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας
4. δημιουργία θέσεων εργασίας, αύξηση του επιπέδου εκπαίδευσης και μείωση του ποσοστού φτώχειας
5. μείωση και μετριασμός του πρόσθετου κόστους που προκύπτει από τις εξόχως απόκεντρες περιοχές.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΕΕ

- Για την προγραμματική περίοδο 2007-2013: Το πρόγραμμα είχε συνολικό προϋπολογισμό περίπου 6,1 δισ. Ευρώ. Η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση για αυτό το πρόγραμμα είναι 4,9 δισεκατομμύρια ευρώ, που περιλάμβανε 1,4 δισεκατομμύρια ευρώ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) και 3,5 δισεκατομμύρια ευρώ από το Ταμείο Συνοχής (CF), που αντιπροσωπεύουν περίπου το 13,9% των κοινοτικών συνεισφορών στην Ισπανία κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013. Η προβλεπόμενη εθνική συνεισφορά ανήλθε σε 1,2 δισεκατομμύρια ευρώ και προβλεπόταν η κάλυψη εν μέρει από ενωσιακά δάνεια που χορηγούνταν από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB) και μέσω άλλων δανείων.
- Για την προγραμματική περίοδο 2014-2020: Το πρόγραμμα είχε συνολικό προϋπολογισμό περίπου 1,2 δισ. Ευρώ. Η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση για αυτό το πρόγραμμα είναι από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) και ανέρχεται σε 1,03 δις ευρώ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΔΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Ισπανία-Πορτογαλία

- **2007-2013:Interreg III B : Αζόρες, Μαδέρα, Κανάρια νησιά**
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε στις 18 Σεπτεμβρίου 2007 ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα εδαφικής συνεργασίας για τη διακρατική συνεργασία μεταξύ των νησιών Μαδέρα και Αζόρες (Πορτογαλία) και των Καναρίων Νήσων (Ισπανία) για την περίοδο 2007-2013, το «**Πρόγραμμα διακρατικής συνεργασίας Madeira-Azores-Canarias**» (MAC) 2007-2013».
- Αυτό το πρόγραμμα περιλάμβανε ενωσιακή υποστήριξη για τις 3 νησιωτικές περιοχές NUTS II του Ατλαντικού στις συμμετέχουσες χώρες, στο πλαίσιο του στόχου της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας. **Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανήλθε σε περίπου 65 εκ ευρώ και η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) σε 55 εκ ευρώ.**
- **2014-2020:Interreg VA: Αζόρες, Μαδέρα, Κανάρια νησιά**
- Το πρόγραμμα συνεργασίας Ισπανία-Πορτογαλία (Μαδέρα, Κανάρια και Αζόρες) αντιμετωπίζει τις σημαντικότερες διασυνοριακές προκλήσεις που συνδέονται με τον στόχο της στρατηγικής «EUROPE 2020» στις τρεις απόκεντρες περιοχές του Αρχιπελάγους. **Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανήλθε σε περίπου 148,8 εκ ευρώ και η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης(ERDF) σε 126,5 εκ ευρώ.**

Πορτογαλία

- Τα νησιά Αζόρες και Μαδέρα συνιστούν εξόχως απόκεντρες περιοχές για τις οποίες η ΕΕ λαμβάνει ειδικά μέτρα στήριξης. Προβαίνει σε ειδικές ρυθμίσεις εφοδιασμού με στόχο τον μετριασμό του κόστους λόγω του απομακρυσμένου χαρακτήρα τους και σε μέτρα στήριξης του γεωργικού κλάδου. Η χρηματοδότηση προέρχεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ESF), από προγράμματα POSEI, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ναυτιλίας και Αλιείας(EMFF).

Αζόρες

- 2007-2013:Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Azores»
- Το επιχειρησιακό πρόγραμμα εντάχθηκε στο στόχο «Σύγκλιση» και αντιπροσώπευε το συνολικό προϋπολογισμό περίπου 1,2 δις ευρώ. Η χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) ανήλθε σε περίπου 966 εκατομμύρια ευρώ, το οποίο αντιπροσωπεύει περίπου το 4,5% των ευρωπαϊκών συνεισφορών στην Πορτογαλία στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής 2007-2013. Από το πρόγραμμα (POSEI) για την προγραμματική περίοδο 2006-2014 το ανώτατο ετήσιο όριο για τις Αζόρες και Μαδέρα ανήλθε σε 106,2 εκ ευρώ.

2014-2020:Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Regional Azores»

- Συνιστά πρόγραμμα πολλαπλών ταμείων με συνεισφορές από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο για την περίοδο 2014-2020, που καλύπτει την απόκεντρη περιοχή των Αζορών. **Η συνολική χρηματοδότηση του επιχειρησιακού προγράμματος ανέρχεται σε 1,4 δισεκατομμύρια ευρώ με χρηματοδοτική συνεισφορά 793,7 εκατομμυρίων ευρώ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) και 343,7 εκατομμυρίων ευρώ το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ESF).**

Μαδέρα

2007-2013:Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Madeira»

- Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα εντάχθηκε στον στόχο «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» με συνολικό προϋπολογισμό περίπου 450 εκ ευρώ. **Η χρηματοδότηση προήλθε από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) ύψους 321 εκ ευρώ, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 1,5% της κοινοτικής βοήθειας προς την Πορτογαλία στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής για την περίοδο 2007-2013.**

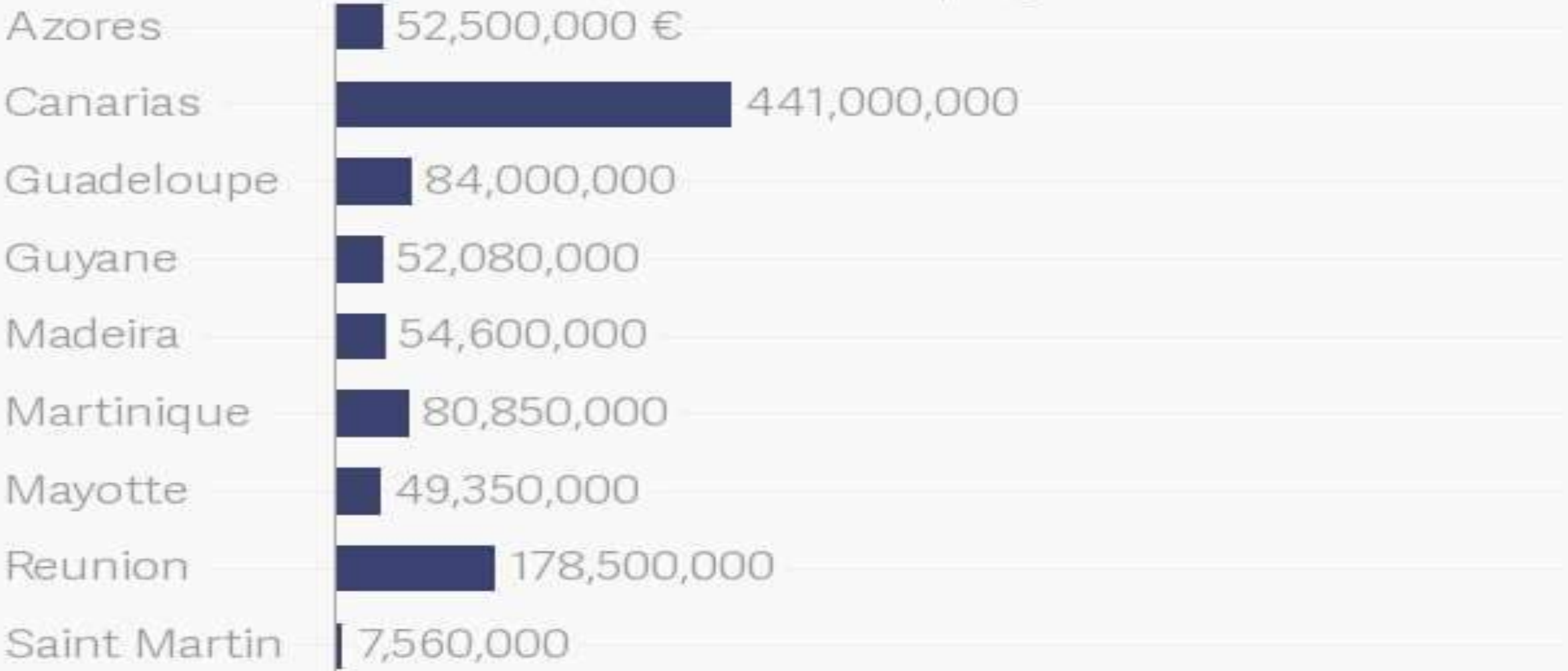
2014-2020:Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Regional Madeira»

- Αποτελεί πρόγραμμα πολλαπλών ταμείων με συνεισφορές από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο για την περίοδο 2014-2020, που καλύπτει την απόκεντρη περιοχή της Μαδέρα. **Η συνολική χρηματοδότηση του επιχειρησιακού προγράμματος ανέρχεται σε 403 εκατομμύρια ευρώ με ευρωπαϊκή χρηματοδοτική συνεισφορά 271,6 εκ ευρώ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) και 129,6 εκ ευρώ από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ESF).** Το πρόγραμμα εντάσσεται στο πλαίσιο επίτευξης του στρατηγικού στόχου «EUROPE 2020».

Estimated allocation of specific ERDF resources (2021-2027)

Calculation rule: 30 euros per inhabitant per year

BLUE GROWTH

71%
of the Earth's surface
is WATER

Why?

Blue Growth is the European Commission's initiative to further harness the potential of Europe's oceans, seas and coastal fish.

Jobs

Value

Sustainability

Focus Area

Five sectors with high potential for sustainable Blue Growth are to be further developed:

Other sectors of the blue economy crucial for value & jobs

Shipbuilding
& Ship repair

Transport
(cargo & ferry)

Fisheries

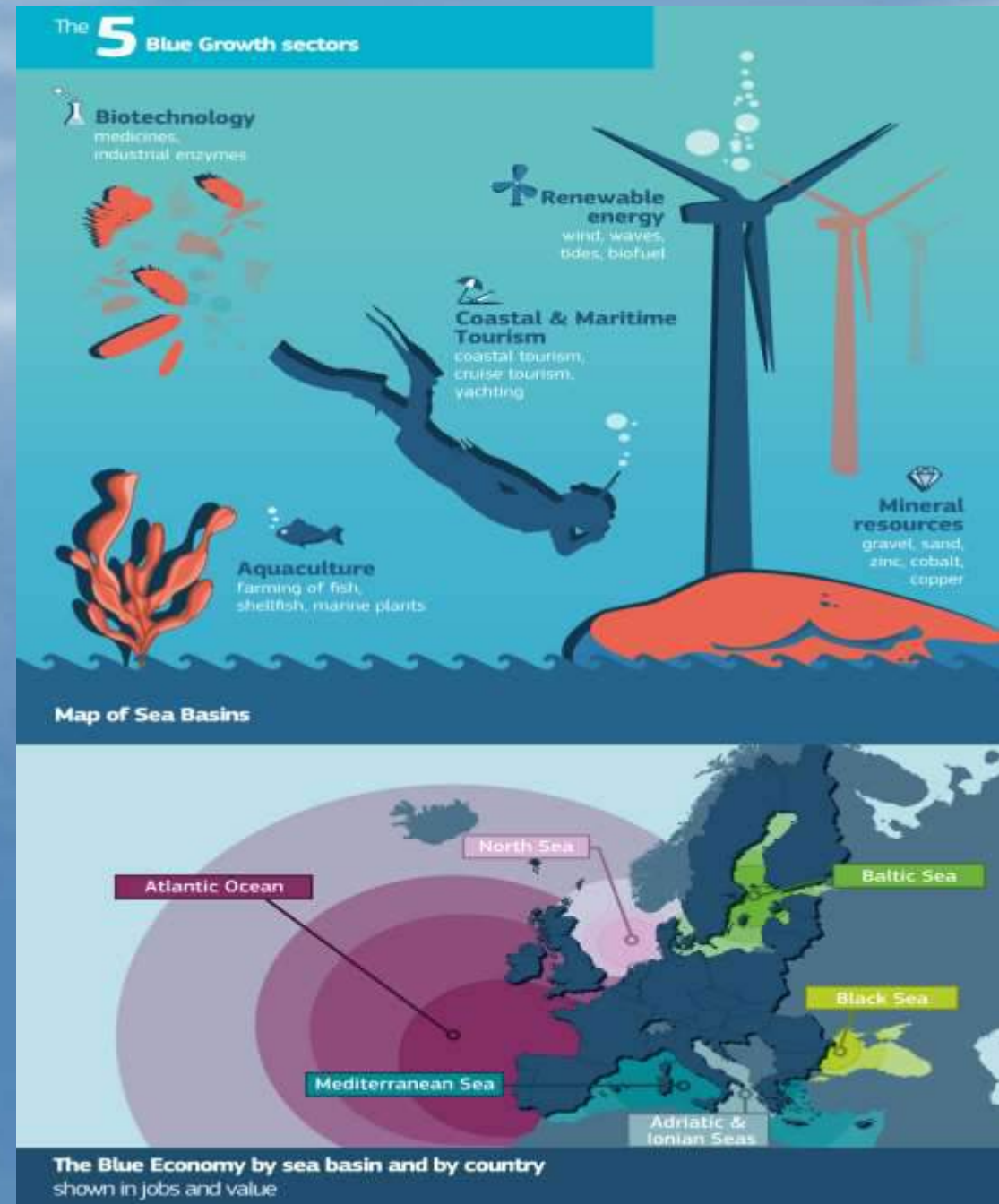
Offshore oil & gas

Η «Μπλε Ανάπτυξη» («**BLUE GROWTH**») είναι η μακροπρόθεσμη στρατηγική για τη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης σε θάλασσες και θαλάσσιους τομείς συνολικά. Οι θάλασσες και οι ωκεανοί είναι κινητήρια δύναμη για την ευρωπαϊκή οικονομία και έχουν μεγάλες δυνατότητες καινοτομίας και ανάπτυξης. Είναι η θαλάσσια συμβολή στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «EUROPE 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Προς μια ανάπτυξη σε πέντε βασικούς τομείς για παροχή βιώσιμων θέσεων εργασίας και ανάπτυξης:

- 1) Blue Energy: Offshore Wind Energy, Ocean Energy
- 2) Aquaculture
- 3) Coastal and Maritime Tourism
- 4) Blue Biotechnology
- 5) Sea bed mineral resources

1. BLUE ENERGY

Offshore Wind Energy: Η υπεράκτια αιολική ενέργεια είναι η ταχύτερη αναπτυσσόμενη δραστηριότητα στην μπλε οικονομία. Ο άνεμος είναι πιο σταθερός στη θάλασσα από ότι στη γη, οπότε ο μέσος συντελεστής χωρητικότητας είναι υψηλότερος και η διαταραχή στα τοπία είναι μικρότερη. Επομένως, η εγκατεστημένη υπεράκτια αιολική ενέργεια αυξάνεται στα ρηχά νερά της Ευρώπης και τις Βόρειες θάλασσες. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB) βοήθησε στη χρηματοδότηση περίπου των δύο τρίτων των σχετικών ενεργειών. Εκτιμάται ότι το 80% των αιολικών πόρων της ΕΕ βρίσκονται σε ύδατα πολύ βαθιά για σταθερούς στροβίλους. Οι πλωτές ανεμογεννήτριες θα μπορούσαν να επεκτείνουν την ανάπτυξη σε βαθύτερα νερά, όπως εκείνα που βρίσκονται στην Ιβηρική ακτή του Ατλαντικού ή της Μεσογείου. Ένα πιλοτικό έργο 2 MW Windfloat στην Πορτογαλία ήδη απέδειξε ότι η ιδέα αποδίδει και ένα δεύτερο αιολικό πάρκο με τρεις στροβίλους 8 MW βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο. Η χρηματοδότηση προέρχεται από την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του προγράμματος NER300 για καινοτομία χαμηλής περιεκτικότητας σε άνθρακα έργα, από το πρόγραμμα « HORIZON 2020», τη καινοτομία «InnoEnergy» και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB). Προγραμματίζονται περισσότερα έργα.

Ocean Energy: Η ωκεάνια ενέργεια προέρχεται σε μεγάλο βαθμό από τη δύναμη των ρευμάτων, των παλιρροιών και των κυμάτων και σε μικρότερο βαθμό επίσης από θερμικές και αλατούχες βαθμίδες σε ορισμένες περιοχές. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, η ενέργεια των ωκεανών θα μπορούσε να καλύψει το 10% της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ έως το 2050 . Η Carbon Trust υπολόγισε τη συνολική αξία της σε περίπου 575 δισεκατομμύρια ευρώ, αθροιστικά, μεταξύ 2010 και 2050. Η Ευρώπη είναι σήμερα ηγέτης της τεχνολογίας σε αυτήν την αναδυόμενη αγορά.

- Μέχρι τώρα, η υποστήριξη της Ένωσης επικεντρώθηκε στην προώθηση της τεχνολογικής ανάπτυξης. Τα τελευταία 10 χρόνια, τα ερευνητικά προγράμματα της ΕΕ παρείχαν 150 εκ ευρώ περίπου χρηματοδότηση έργων έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας στον ωκεανό. Η χρηματοδότηση από το «HORIZON 2020» αυξήθηκε σε σύγκριση με το προηγούμενο «Seventh Research Framework Programme». Ένας μεγάλος αριθμός των συσκευών υποστηρίζεται από 300 NER με 142 εκ ευρώ για 6 έργα για την ενέργεια των ωκεανών και από το πρόγραμμα «HORIZON 2020».
- Ως συνέχεια της ανακοίνωσής της για την «BLUE ENERGY» ,η οποία εγκρίθηκε τον Ιανουάριο του 2014, η Επιτροπή δημιούργησε το «**Ocean Energy Forum**» για να ενώσει τη βιομηχανία και τις δημόσιες αρχές, και να προσδιορίσει το είδος συγκεκριμένης υποστήριξης που απαιτείται και να καταρτίσουν ενεργά σχεδιαγράμματα. Το φόρουμ πρότεινε τέσσερις δράσεις και έδωσε συστάσεις για την ύπαρξη διαφορετικών παικτών στη διαδικασία:
  1. δημιουργία ενός ταμείου στήριξης δημοσίου και ιδιωτικού τομέα για χρηματοδότηση αναγκών του αρχικού κεφαλαίου
  2. ίδρυση ταμείου ασφάλειας και εγγυήσεων που θα συμβάλει στην κάλυψη πιθανών κινδύνων που σχετίζονται με την ανάπτυξη μιας νέας τεχνολογίας
  3. διενέργεια μελέτης, έρευνας και περιβαλλοντικών δράσεων πρέπει να συμβάλουν για την αποφυγή επικίνδυνων διαδικασιών και να επιτρέπουν την χρήση των βέλτιστων πρακτικών και εμπειριών μεταξύ των αρχών των κρατών μελών
  4. πρέπει να καθιερωθεί ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα για την στήριξη των λιγότερο προηγμένων τεχνολογιών ενέργειας των ωκεανών

2.AQUACULTURE

- Ο παγκόσμιος όγκος παραγωγής υδατοκαλλιέργειας έχει αυξηθεί με ρυθμό περίπου 6% ετησίως την τελευταία δεκαετία. Σήμερα αντιπροσωπεύει περισσότερο από το 50% της θαλάσσιας παραγωγής. Στην ΕΕ, η ευθύνη της είναι για περίπου το 20% της παραγωγής ψαριών της ΕΕ και απασχολεί άμεσα περίπου 80.000 άτομα. Σχεδόν όλα τα προϊόντα υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ καταναλώνονται εντός της εγχώριας αγοράς της ΕΕ και πληροί υψηλά πρότυπα ποιότητας, βιωσιμότητας και προστασίας των καταναλωτών. Η ατζέντα της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια καθορίστηκε το 2013 με τη δημοσίευση των κατευθυντήριων γραμμών της Επιτροπής για την βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ.
- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ναυτιλίας και Αλιείας (EMFF) έχει διαθέσει 1,2 δις ευρώ για τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ (που αντιπροσωπεύει το 20% του προϋπολογισμού του Ταμείου για την περίοδο 2014-2020). Το 2016-2017, το «HORIZON 2020» έχει επίσης επενδύσει 46 εκ ευρώ για την έρευνα σχετικά με τη διαχείριση της υδατοκαλλιέργειας, τον χωροταξικό σχεδιασμό και τις ασθένειες και παρείχε πρόσβαση σε ερευνητικές υποδομές με ιδιαίτερη έμφαση στη Μεσόγειο.

3. COASTAL AND MARITIME TOURISM

- Η παράκτια τουριστική βιομηχανία συνιστά τον κύριο άξονα της «Blue economy». Το 21% του πληθυσμού της ΕΕ ζει σε παράκτιους δήμους. Αν και αποτελούν μόνο το 15% της έκτασης της Γης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το 47% όλων των διανυκτερεύσεων σε καταλύματα ξοδεύονται εκεί. Η τουριστική βιομηχανία προσφέρει καλή ευκαιρίες για νεοεισαχθέντες στην αγορά εργασίας - το ποσοστό των νέων είναι υψηλότερο από το μέσο όρο της γαλάζιας οικονομίας - αλλά η εργασία είναι συχνά προσωρινή, εποχιακή και με χαμηλή αμοιβή.
- Δραστηριότητες σε έργα με προστιθέμενη αξία
  1. Ναυτικός τουρισμός: Οι μαρίνες διαθέτουν έναν μεγάλο αριθμό επιχειρησιακών προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) και το 2016 μια πρόσκληση για τη δημιουργία νέων διεθνικών ναυτικών οδών άνοιξε υπό την αιγίδα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ναυτιλίας και Αλιείας(EMFF).
  2. Κρουαζιερόπλοια: Μετά την Καραϊβική, η Ευρώπη είναι το δεύτερο μεγαλύτερο μέρος προσέλκυσης κρουαζιερόπλοιων στον κόσμο. Οι επισκέψεις επιβατών Port-of-Call έχουν αυξηθεί κατά 22% κατά την περίοδο 2009-2014, αυξήθηκαν από 23,76 εκατομμύρια σε 28,96 εκατομμύρια .
  3. Αλιευτικός τουρισμός
  4. Ένας άλλος βασικός τομέας είναι η προώθηση των τοπικών αλιευμάτων σε εστιατόρια και ξενοδοχεία. Αυτό επιτρέπει σε ντόπιους ψαράδες για να αποκτήσουν καλύτερη αξία για τα αλιεύματά τους.

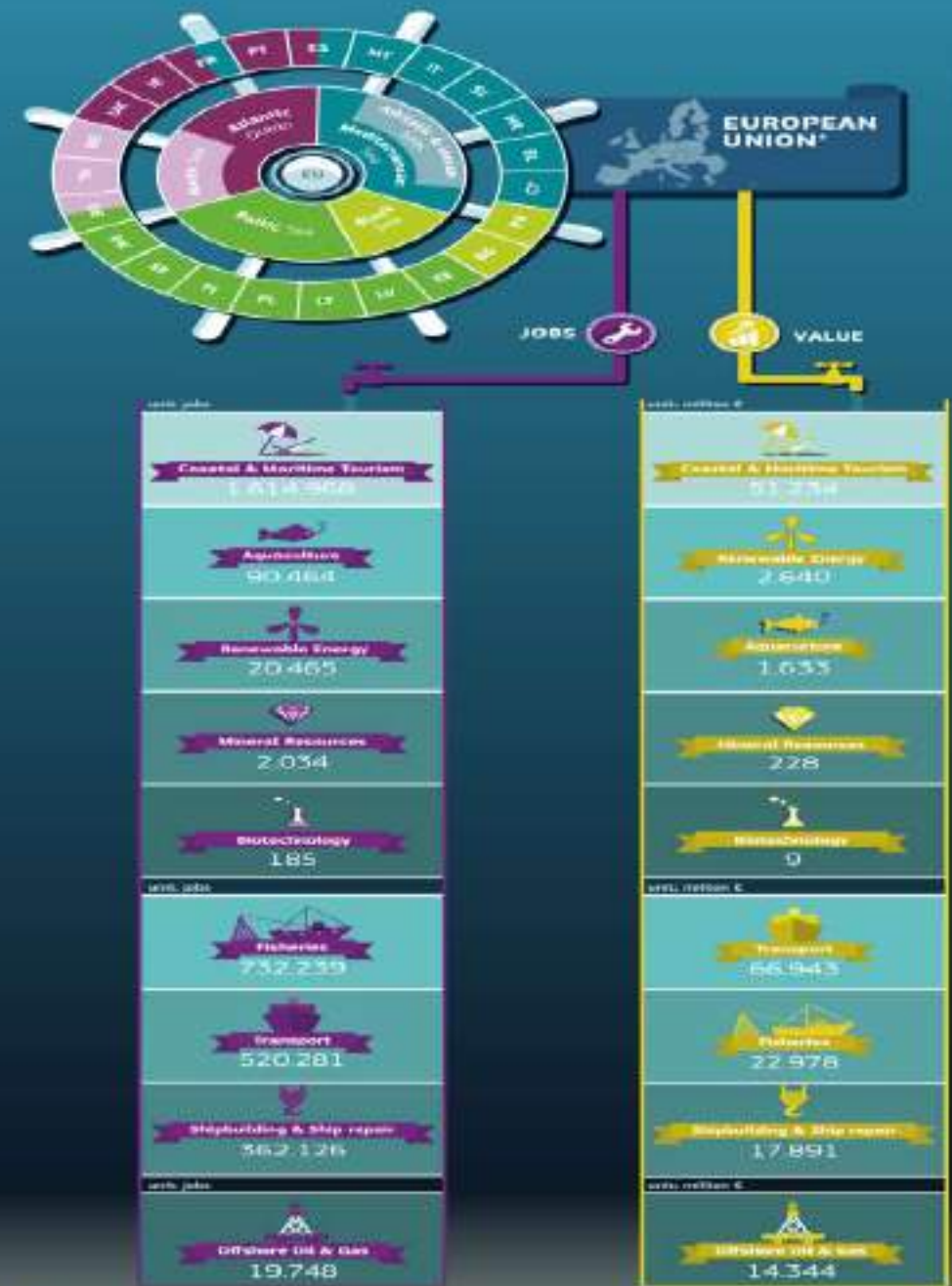
4. BLUE BIOTECHNOLOGY

- Η ποικιλία των θαλασσιών οργανισμών μπορεί να αποβεί χρήσιμη στην ανάπτυξη νέων προϊόντων προς όφελος της κοινωνίας. Η θαλάσσια βιοτεχνολογία (μπλε βιοτεχνολογία) χρησιμοποιεί πόρους από οργανισμούς που ζουν στη θάλασσα είτε ως πηγή είτε ως στόχο εφαρμογών βιοτεχνολογίας. Η ΕΕ παρείχε σημαντική υποστήριξη στη διαδικασία με την οποία παράγωγα θαλάσσιων οργανισμών αναπτύσσονται και δοκιμάζονται για ευεργετικές εφαρμογές. Στο «**Seventh Research Framework Programme**» (2007-2013), 164 εκ ευρώ δαπανήθηκαν σε 28 ξεχωριστά έργα. Στο διάδοχό του, το πρόγραμμα «**HORIZON 2020**», έχουν διατεθεί μέχρι τώρα 26 εκ ευρώ σε πέντε διαφορετικά έργα, με επίκεντρο τα θαλάσσια βιομόρια, τα βιομηχανικά βιοϋλικά, τα ένζυμα, τα ολοκληρωμένα βιο-δυλιστήρια από τα φύκια. Οι εφαρμογές της «**Blue Biotechnology**» εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε πάνω από 6 δις ευρώ έως το 2025.

5. SEA BED MINERAL RESOURCES

- Πέρα από την εξόρυξη του πετρελαίου και του φυσικού αερίου, η εξόρυξη στα ευρωπαϊκά ύδατα αποτελείται από την ρηχή παράκτια εξόρυξη νερού για άλλα μέταλλα όπως είναι η ποτάσα. Τα ερευνητικά προγράμματα της ΕΕ συνεισέφεραν 27 εκατομμύρια ευρώ σε τρία μεγάλα έργα ξεκινώντας από το 2013, 2014 και 2016 και ερευνητικοί οργανισμοί από έντεκα χώρες συνεισέφεραν 13,2 εκ. ευρώ για μια κοινή προσπάθεια υπό την αιγίδα της κοινής πρωτοβουλίας προγραμματισμού για θάλασσες και ωκεανούς. Για παράδειγμα, το DSM project που ξεκίνησε το 2011, με προϋπολογισμό 4,4 εκ ευρώ, βοήθησε τις νησιωτικές χώρες του Ειρηνικού για τη βελτίωση της διακυβέρνησης και της διαχείρισης των υδάτων για ορυκτούς πόρους.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ BLUE GROWTH ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΞΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΛΕΚΑΝΕΣ

Αδριατική και Ιόνιο Πέλαγος: Στα μέσα του 2014, η Επιτροπή ενεργοποίησε τη στρατηγική της ΕΕ για την περιοχή της Αδριατικής και του Ιονίου (EUSAIR). Το έργο περιστρέφεται κυρίως γύρω από τις ευκαιρίες της θαλάσσιας οικονομίας στα πλαίσια του «Blue Growth», σχετικά με τις μεταφορές, την ενεργειακή συνδεσιμότητα, την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και τον βιώσιμο τουρισμό. Τομείς που αναμένεται να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης.

Παραδείγματα έργων που πραγματοποιήθηκαν στην Αδριατική και το Ιόνιο Πέλαγος

- Το έργο «BlueNET» που συγχρηματοδοτείται από το EMFF θα ενισχύσει τη συνεργασία και τη δικτύωση των επιχειρήσεων μεταξύ των θαλάσσιων διόδων στην Αδριατική, το Ιόνιο και τη Μαύρη Θάλασσα. Θα οδηγήσει σε μια κοινή μεθοδολογία στην συλλογή τεχνολογικών χαρακτηριστικών και αναγκών καινοτομίας σε κάθε ναυτιλιακό σύμπλεγμα και θα προωθήσει τη διακρατική ανάπτυξη.
- Ο αγωγός «trans-Adriatic» που εκτείνεται από την Ελλάδα στην Ιταλία, είναι μέρος του νότιου διαδρόμου φυσικού αερίου, μιας αλυσίδας έργων μεταφοράς φυσικού αερίου στην Ευρώπη από τη λεκάνη της Κασπίας, την Κεντρική Ασία, τη Μέση Ανατολή και την Λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου. Αυτή η σημαντική επένδυση λαμβάνει την υποστήριξη της ΕΤΕπ (EIB).

WHY BLUEMED?

28%

of endemic species, a biodiversity hotspot

30%

of global sea-borne trade by volume

450

ports and terminals

25%

of worldwide sea-borne oil traffic

400

UNESCO sites

236

Marine Protected Areas

WORLD'S SECOND
LARGEST MARKET
FOR CRUISE SHIPS

150 mln

people living on coasts, doubling during the tourist season

CULTURE OF FOOD

and environmental healthy life

Μεσόγειος θάλασσα

- Έργο «BLUEMED» μια θαλάσσια ερευνητική πρωτοβουλία

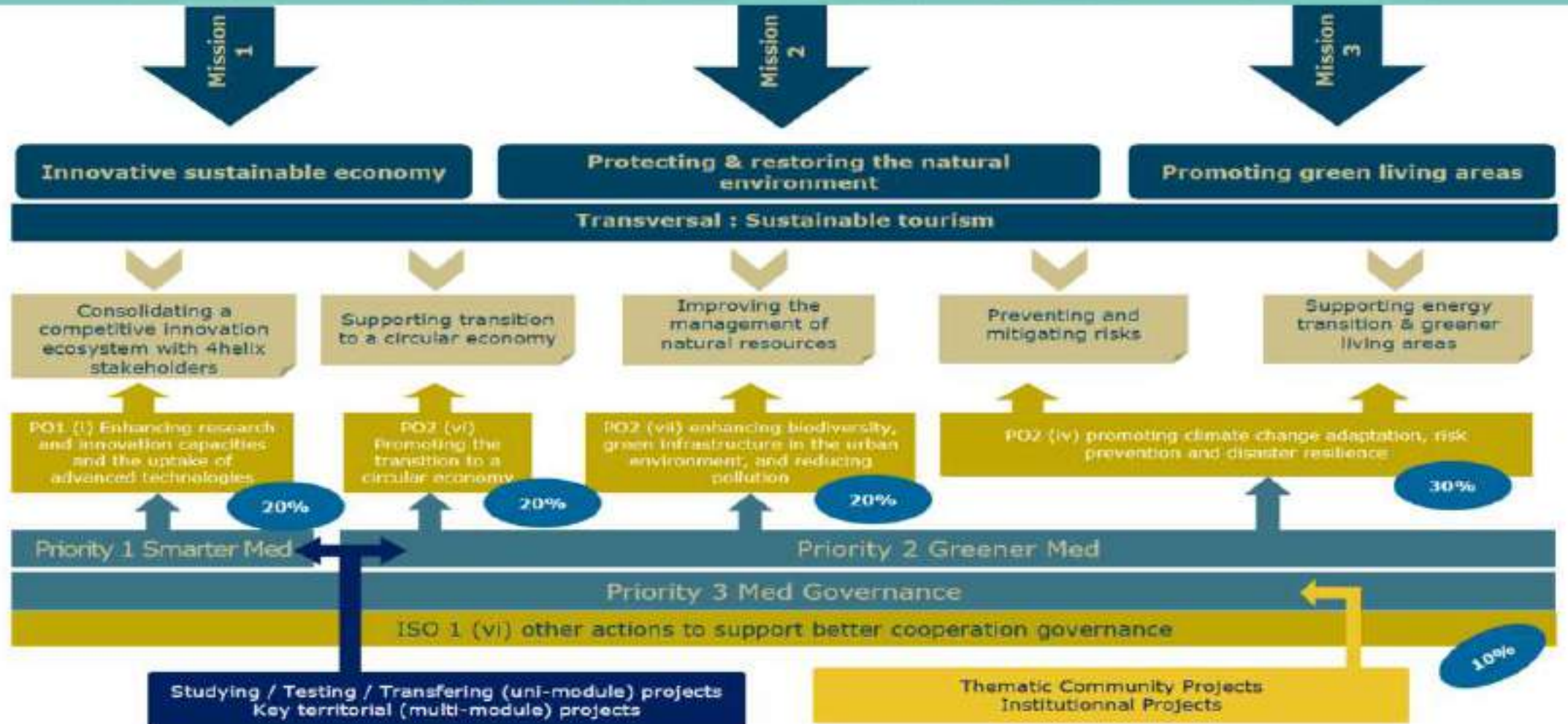
Η Επιτροπή παρακολούθησε αυτό το έργο στο πλαίσιο του προγράμματος «HORIZON 2020» για την περίοδο 2016-2017, με έμφαση σε θέματα που προσδιορίζονται στο πλαίσιο της στρατηγικής «BLUEMED» στην ατζέντα έρευνας και καινοτομίας. Η ΕΕ διέθεσε για αυτόν τον προϋπολογισμό 46 εκ ευρώ. Αυτό το ποσό μπορεί να αυξηθεί καθώς όλα τα θέματα είναι ανοιχτά για συμμετοχή από χώρες εταίρους.

Η «BlueMed» υποστηρίζει τη διαμόρφωση εταιρικών σχέσεων για τη επίτευξη των εξής :

- **SEALINES:** Δίκτυο ασφάλειας της Μεσογείου
- **ECOMEDPORT:** Μελέτη σκοπιμότητας ενός εργοστασίου προσανατολισμένου στο οικοσύστημα για διαχείριση των ζητημάτων σε λιμάνια και μαρίνες της Μεσογείου.
- **LabMAF:** Ανάπτυξη ενός συστήματος επισήμανσης για μεσογειακά προϊόντα μικρής κλίμακας(π.χ. ψάρια).
- **BlueBoatsMed:** Προοπτική για κρουαζιέρες και σκάφη αναψυχής για μετάβαση προς μια μπλε οικονομία στη Μεσόγειο.

EPTO INTERREG EURO MED 2021-2027

Main goal: Contributing to the transition towards a climate-neutral society: fighting against climate change impact on Mediterranean resources, while ensuring a sustainable growth and the well-being of its citizens.

Βαλτική Θάλασσα

- Έργο υποβρύχιων δικτύων
- Συνιστά μέρος της στρατηγικής της ΕΕ για την περιοχή της Βαλτικής θάλασσας. Αυτό το δίκτυο προωθεί καινοτόμες προσεγγίσεις για την αειφόρο χρήση των θαλάσσιων πόρων και λειτουργεί ως κόμβος για έργα, πρωτοβουλίες και δραστηριότητες σε όλα τα επίπεδα.

Μαύρη θάλασσα

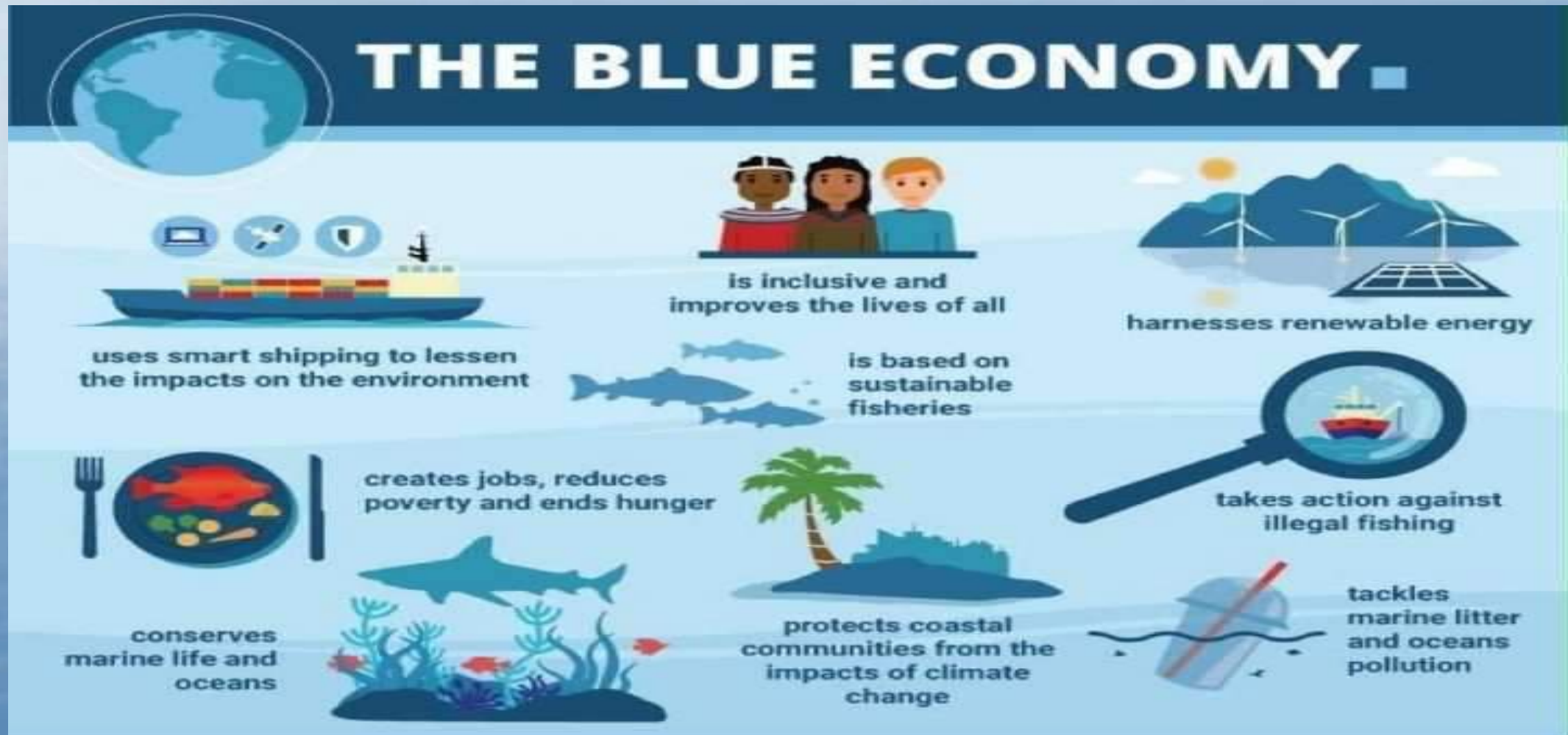
- Έργο «Art Reefs»: ένα έργο πιλοτικής συνεργασίας δημόσιου-ιδιωτικού τομέα σε όλη τη Μεσόγειο και τη Μαύρη Θάλασσα.

Βόρεια Θάλασσα

- Η περιοχή της Βόρειας Θάλασσας έχει ολοένα και περισσότερο αυξανόμενη οικονομική δραστηριότητα, όπως η αυξανόμενη ναυτιλία, η ενεργειακή ανάπτυξη, η παραγωγή θαλάσσιων τροφίμων. Έχει μερικά από τα μεγαλύτερα λιμάνια της Ευρώπης. **Το 2012 εκτιμήθηκε, ότι η γαλάζια οικονομία της Βόρειας Θάλασσας αντιπροσώπευε τουλάχιστον 150 δις ευρώ (ή περίπου το 30% του συνόλου της ΕΕ) και απασχολούσε τουλάχιστον 850.000 άτομα.**

BLUE ECONOMY

- Η «μπλε οικονομία» αντιπροσωπεύει περίπου 5,4 εκατομμύρια θέσεις εργασίας και δημιουργεί ακαθάριστη προστιθέμενη αξία περίπου 500 δις ευρώ ετησίως και εντάσσεται στο πλαίσιο της στρατηγικής «BLUE GROWTH».

ΕΡΓΑ «BLUE ECONOMY»

- ❑ **INVertbrateIT**: *Blue technology-transfer of innovative solutions to sea basin economies 2016*

Χρηματοδοτική συνεισφορά EMFF ύψους 688,7 εκ ευρώ

- ❑ **North Sea Solutions for Innovation in Corrosion for Energy (NeSSIE)**: *Blue Technology - transfer of innovative solutions to sea basin economies 2016*

Χρηματοδοτική συνεισφορά EMFF ύψους 676,6 εκ ευρώ

- ❑ **Blue Career Centre of the Eastern Mediterranean and the Black Sea**: *To launch a dedicated career centre that helps jobseekers learn new skills and improve existing ones in key blue sectors such as maritime transport, nautical tourism and aquaculture*

Χρηματοδοτική συνεισφορά EMFF ύψους 551,8 εκ ευρώ

- ❑ **Maritime Clusters Network for Blue Growth (Blue NET)**: *To develop SMEs' collaboration and networking among maritime clusters in the Adriatic, Ionian and Black Seas.*

Χρηματοδοτική συνεισφορά EMFF ύψους 223,3 εκ ευρώ

Χρηματοδοτικό εργαλείο : European Maritime and Fisheries Fund

Ύψος συνολικού προϋπολογισμού: 199 δις ευρώ

Χρηματοδότηση ΕΕ και εθνική συνεισφορά :8,6 δις ευρώ

Προϋπολογισμός Blue Economy :71 εκ ευρώ

❑ **Oceanic Platform of the Canary Islands**

(PLOCAN): *To promote the economic growth of the Canary Islands by developing an innovative research and production base in the marine and maritime sectors*

Χρηματοδοτική συνεισφορά ERDF ύψους 7,1 εκ ευρώ

❑ **Sustainable heritage management of Waterway**

Regions (SWARE) - INTERREG

Χρηματοδοτική συνεισφορά ERDF και INTERREG

ύψους 1,4 εκ ευρώ

European Regional Development Fund

Ύψος συνολικού προϋπολογισμού: 199 δις ευρώ

Χρηματοδότηση ΕΕ και εθνική συνεισφορά: 280

δις ευρώ

Προϋπολογισμός Blue Economy :5,5 εκ ευρώ

- ❑ **Highand Energy Collaboration:** *To meet labour market needs in the renewable sector and establish an engineering training programme for young people*

Χρηματοδοτική συνεισφορά ESF ύψους 640 εκ ευρώ

- ❑ **Modernisation of the Piast Canal:** *upgrade portions of the Piast Canal in order to improve access to inland ports and mitigate damage from tidal surges and flooding,*

Χρηματοδοτική συνεισφορά CF ύψους 62 εκ ευρώ

- ❑ **Marine Investment for the Blue Economy (MARIBE)**

Χρηματοδοτική συνεισφορά «Horizon 2020»: 2 εκ ευρώ

European Social Fund

Ύψος συνολικού προϋπολογισμού: 84 δις ευρώ

Χρηματοδότηση ΕΕ και εθνική συνεισφορά :121 δις ευρώ

Προϋπολογισμός Blue Economy :5,5 εκ ευρώ

Cohesion Fund

Χρηματοδότηση ΕΕ και εθνική συνεισφορά :75 δις ευρώ

Χρηματοδοτική συνεισφορά ΕΕ: 63 δις ευρώ

Προϋπολογισμός Blue Economy :2 δις ευρώ

Horizon 2020

Χρηματοδοτική συνεισφορά ΕΕ: 77 δις ευρώ

Προϋπολογισμός Blue Economy :260 εκ ευρώ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ECORYS, DELTARES, OCEANIC , *Blue Growth Scenarios and drivers for Sustainable Growth from the Oceans, Seas and Coasts*, 2012
- European Commission, *EU FUNDING OPPORTUNITIES FOR THE BLUE ECONOMY 2014-2020*
- Benito Giordano & Alexandre Dubois, *Combining territory and competitiveness in EU Regional Policy? Analyzing ERDF investment profiles in regions with specific geographical features* , 2018
- STEFANO MALLIA , *Νησιά στην ΕΕ: από διαρθρωτικό μειονέκτημα σε περιοχές χωρίς αποκλεισμούς* , 2017
- ESPON Coordination Unit ,*The Development of the Islands – European Islands and Cohesion Policy (EUROISLANDS)* , 2013
- European Commission ,*Study to support the development of sea-basin cooperation in the Mediterranean, Adriatic and Ionian, and Black Sea Analysis of Blue Growth needs and potential per country*, 2014
- IPO ,*IPA ADRIATIC CROSS-BORDER COOPERATION PROGRAMME* , 2007
- EUROPEAN TERRITORIAL COOPERATION PROGRAMME GREECE – ITALY*, 2007
- European Parliament and the Council ,*INTERACT 2007-2013 Good Governance of Territorial Cooperation Programmes* , 2007
- European Union , *Interregional Cooperation Programme INTERREG IVC* , 2007
- European Commission ,*Cohesion Policy and Greece*, 2014
- Δημήτριος Ιακωβίδης ,*ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ «ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ»*, 2014
- Ioannis Spilanis, Thanasis Kizos , Charoula Papazoglou, Sofia Karampela,*Sustainable local development on Aegean Islands: a meta-analysis of the literature*, 2017

European Parliament, *Islands of the EU: Taking account of their specific needs in EU policy*, 2016

Christos Karelakis, Efstratios Loizou, Fotios Chatzitheodoridis , Konstadinos Mattas, *Assessing policy impacts on the economy of European insular rural regions: the case of the smaller Aegean islands programme* , 2019

Ioannis Spilanis, Thanasis Kizos, Michail Vaitis, Nikoletta Koukourouvli, *Measuring the Economic, Social and Environmental Performance of European Island Regions: Emerging Issues for European and Regional Policy* , 2013

Yiota Theodora ,*Aegean Sea—Challenges and Dilemmas in Management and Planning for Local Development in Fragmented Insular Regions*, 2019

European Commission, *The Eu Blue Economy Report 2019*, 2019

European Commission,*Report on the Blue Growth Strategy Towards more sustainable growth and jobs in the blue economy*, 2017

Kate Johnson, Gordon Dalton, Ian Masters, *Building Industries at Sea: ‘Blue Growth’ and the New Maritime Economy* , 2018

Benito Giordano, Ioannis Spilanis, Thanasis Kizos, *The effectiveness of European Regional Development Fund projects in Greece: Views from planners, management staff and beneficiaries*, 2013

PAUL HAMMOUD , ANTOINE MASQUELIN , TRISTAN THOMAS, *THE OUTERMOST REGIONS -Challenges and prospects*, 2018

Accenture Development Partnerships, *PRINCIPLES FOR SUSTAINABLE INVESTMENT IN THE BLUE ECONOMY, Scoping, Gap Analysis and Recommendations*, 2017

Ioannis Spilanis, Thanasis Kizos, Sofia Karampela, *Νησιωτικότητα και Βιωσιμότητα: Η περίπτωση των Νησιών του Αιγαίου - Insularity and sustainability: the case of Aegean islands*, 2015

ΚΕΔΕ, *ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ*, 2016

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

http://www.blued-med-initiative.eu/wp-content/uploads/2020/07/blued-med-preliminary-implementation-plan_version-complete.pdf

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/atlas/programmes/2014-2020/italy/2014it16rfop015

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/european-territorial/trans-national/

https://www.ekdd.gr/ekdda/files/ergasies_esdd/14/2/507.pdf

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_el.pdf

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag48/mag48_el.pdf

https://mintour.gov.gr/userfiles/de145b9b-fc1f-4650-91eb-b6315a192e52/11_EP_KRITIS_KAI_NHSION_AIGAIOY.pdf

<http://www.senato.it/service/PDF/PDFServer/BGT/01083823.pdf>

[Programme 2014GR16M2OP013 2 2 el.pdf](#)

[project-factsheet-improving-energy-efficiency-in-the-region-of-south-aegean.pdf](#)

[Voreio Aigaio 2014GR16M2OP010 1 4 el.pdf](#)

<http://www.mac-interreg.org/arbol/index.jsp?nivel=1&idPadre=9459f7d0f00a61a8f77ce369e303a462&id=eeb6fc4a-b260-4743-922f-c7b6217c1267>

<https://pepna.gr/el/ep-notioy-aigaioy-2014-2020/espa-2007-2013>

http://unamuno.uma.pt/index.php?option=com_content&view=article&id=61&Itemid=73&lang=en

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/atlas/programmes/2007-2013/france/operational-programme-corsica

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/atlas/programmes/2007-2013/italy/operational-programme-sicily

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/atlas/programmes/2007-2013/greece/operational-programme-western-greece-peloponnesus-ionic-islands

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/atlas/programmes/2014-2020/greece/2014tc16m4tn002

https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/blue_growth_en

[maritime forum - article - 3551.pdf](#)

<https://interreg-med.eu/about-us/futureinterregmedprogramme/>

<https://www.espa.gr/el/Pages/staticRegionalOP.aspx>

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/atlas/programmes/2014-2020/france/2014tc16rfcb033

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/atlas/programmes/2014-2020/portugal/2014tc16rfcb007

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/atlas/programmes/2014-2020/france/2014fr16m2op004